

Передплата

«РУСЛАНА» виходить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
 на пів року . . . 10 кор.
 на чверть року . . . 5 кор.
 а: місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року . . . 8 рублів
 або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вареш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милоста і віра не возьмеш,
 бо руске ми серце і віра руска.» — З Русданових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Дамбровского (Хорунцями). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє — Рекламні неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсїнім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Хліборобске питанє в Росії.

(+) Хліборобске питанє в Росії висунуло ся на перше місце поміж справами, які обговорювано в державній думі, оно заволоділо умами всеї російської суспільности від найнижших до найвисших верств і нема сумніву, що оно не дасть ся усунути з денної черги аж до наконечної полагоди. Тимто цікаво буде приглянути ся ближше сему питаню, котре доторкує ся також мільонів наших українських земляків, і познакомити також нашу суспільність з сучасним станом сего питаня.

Вже при самім визволеню кріпаків поведено хліборобске питанє невідповідною дорогою. Передовсім визволено лише державних крестян, в північних областях, з «усєю землею» ними управлюваною, так що на одну мужеску душу припало около 7 десятин (= 7 63 гектара), коли тимчасом поміщичі крестяни повинні були більшу частину управлюваної ними землі полишити поміщикам, а самі дістали ледво по 3 десятини на голову. Таким способом первісний крестяньський наділ остав далеко поза виміром, визначеним для крестян царем. Перегородом прибули в тих крестяньських семьях діти і внуки а наслідком того наділ щораз зменшував ся, так що сегодня припадає на одну мужеску голову около 2-6 десятин, як за певняв недавно в думі міністер рільниц-

тва Стипинський, але на основі вельми сумнівої статистики. В краях з високо розвистим (інтензивним) господарством вистарчили би такі пересічні наділи. Одначе в Росії, де ведуть екстензивне господарство і без підмоги капіталів, не може вистарчати такий наділ для прожитку хліборобської семі.

Окрім того і спосіб наділюваня крестян землею був вельми невідповідний. З 130 мільонів десятин, які виділено яко крестяньську землю, перейшло лише 22 мільони на вільну власність крестян (п. пр. у Фінляндії, в Польщі і т. д.) а 80 мільонів обернено на громадську власність, передано общинам (мирови), в областях чорнозему. В дійсности сї общини були лише органами для стягання податків. Общини принимали солідарно поруку за податки та індемнізацію, а крім того начальник общини був особисто одвічальний за вплата, тим то сю землю так розділювано, щоби зобовязаня точно виплачувано. Се вимагало великої праці, бо лише виїмово в корисних обставинах можливі надвишки.

Длятого крестяни вважали сю працю лише тягаром, від якого ніхто не може викрутити ся, позаяк без паспорту громади не міг ніхто деінде пробувати. Де дійсно зберегла ся община, де відбувають ся правильні розділи (на основі закона з 1893 р. такі нові розділи відбувають ся що 12 літ), там хлібороб не робить або не може зробити нічого для поправи своєї землі. Він не гноїть, не

робить ніяких вкладів, бо не є певний чи при новім розділі мимо нових законів не дістане гіршого ґрунту. Де знов засібний хлібороб робить вклади, там він забезпечує ся против нового розділу тим способом, що деморалізує общину, позичками закріпоує інших хліборобів і приневолує їх до послуху при голосованях. В дотеперішнім розвитку община не мала соціально-політичного впливу а лише здержувала технічний розвиток господарства.

Хліборобске питанє в Росії складає ся отже властиво з двох великих питань: 1) із справи помноженя крестяньських уділів а що до сего годить ся в певних границях всі сторонництва лівіці; 2) із справи хліборобского законодавства, що до котрого нема згоди поміж сторонництвами. Всі постанови сторонництва, навіть ліберали з правіці, вступають ся за голодуючими крестянами. Всі бажать їх нужду змінити тим способом, щоби уділи хліборобів збільшити коштом державних і¹/₂ коронних дібр, приватної власности і монастирских та церковних земель. Погляди розходять ся лише що до обсягу вивласненя і що до відшкодованя. Ліберали стоять менше більше на становищі хліборобского конгресу з цвітня 1905 р. Там домагав ся проф. економії Чупров яко референт приділеня уділу від 3¹/₂—8 десятин (=3 8—8 7 гектара) кожній хліборобській семі, а поміщикам мала остати найменше третина власности. Такі уділи мав приобіцяти «цар-освободитель» хліboro-

Beatus ille homo ..

(Лист до редактора).

(Дальше.)

Пригадаймо собі лише з політики, як то недавно небезпечно було виступати против консолідації з москвофілами. Хто, не годив ся на консолідацію, був зрадником народної справи, очевидно після понятя верховодів-політиків і їх органів. Такого чоловіка прилюдно висмівали, сварили і обкидували болотом. А тепер, дивіть ся, уже й они не за консолідацією! І не в голові їм, що перше своєю крайною безпощадностию неодного зразили до народної роботи і, так сказатиб, нагнали до дому. Тепер є у політиці інші гасла, але Боже борони котрого, приглядати ся докладно сим гаслам, чи всі они добрі і ведуть до добра, — лихо не спить, газета виходить,

папір терпеливий, напасть кожної хвилини готова, не вмещ ся в йорданській воді.

На що вже поважне наше наукове товариство зі своїми органами, бо от і звідси так довго викурювали і викурюють поважних і діяльних людей, що аж зайшла потреба заложити окремиий літературний орган, а інші подібні потреби приймають що раз виразнійшу форму.

На літературнім поли ми стрічаємо ся дуже часто з тими самими авторкатами і їх прислужниками. Коли ти не належиш до їх громади, то і не сподівай ся сумлінної критики. Висміють тебе і ти потім роби що хоч, се нікого не обходить.

В товарискім житю знову переконаєш ся нераз, що хоч чемність дуже гарна прикмета, але порядний язик перекупки і здоровий кулак приносять звичайно далеко більше користи.

Все тобі котрийсь самодержець нагадає, що ти повинен памятати пословицю: «Не роби ся вівцею, бо тебе вовк зїсть».

Ви справедливо кажете в «Руслані», що такі обяви се вже не недуга, а пошесть серед нашої суспільности. За багато таких фактів поміж нами. Справді знеохота і зневіра обгортає вже у нас багато щирих і ревних діячів, чимраз більше у нас тих прогнаних з громади до дому, тих відлюдків, котрі сказали собі: Адже я лише раз жию; чи треба мені давати собі затроювати житє? Можна жити спокійно і без громади.

Однак хоч ті відлюдки на свій лад можуть бути щасливі, хоч я сам нераз думаю, що beatus ille homo — але з уваги на загальне добро всеж таки нам знеохочених відлюдків не треба, діяльних людей нам шкода, они потрібні для народної роботи, їх не треба проганяти до дому, щоб «на печи люльки курили».

бам і по думці Чупрова се домагане було би здійсненем програми Олександра П., увільнене її від пізнійших недостач і поправка відповідна сучасним обставинам.

Всі інші сторонництва домагають ся безусловно засадничого признання права крестян на землю о стілько, щоби кожний крестянин дістав стілько землі, як може управити без челяди, або розділу всеї землі поміж крестян, так що перше домагане мало би ще перевисшити в дійсности се друге. Ліберали думають про повне відшкодоване вивласнених. Конституційні демократи хотять прийняти яко підставу не дохід з землі але «справедливу ціну», а революційники і більша часть селян не хоче взагалі чути про відшкодоване і не хоче признавати права до того.

Крестяни в околицях общин, котрі менше мають зрозуміння для індивідуальної власности, думають, що поміщикам, позаяк они не навчили ся роботи, треба з людскости признати пенсію, з якої могли би яко культурні люди, але скромно жити. Соціальні революційники знов кажуть, що не може бути мови про заміну революцією обезціненої ґрунтової ренти на державні папери, котрих процента мав би відтак оплачувати нарід.

(Конець буде).

На вулькані.

Ціле російське жите стоїть тепер на підмінованім ґрунті. Се вже не вулькан, се цілий ланцюх димлячих і помрукуючих грізно вульканів, так що не знають навіть, з котрої сторони надїяти ся нищачого, страшного вибуху. Здержане страйків і оружного повстаня пояснюють соціалісти тим, що они відразу нічого не надїяли ся по тій думі, вийшовшій з волі царя і бойкотували її від самого початку. Тож і тепер не хотять наставляти за неї карку. І дійсно виборська відозва членів думи не зробила великого вражіння в Росії, а за те розповсюднено в великім числі ріжні спеціальні відозви революційних організацій до поодиноких

станів і заводів. Також і до мужиків звернено ся з пламенними відозвами і веде ся між ними сильну агітацію. Серед війська революційна агітація зробила великі поступи, як на се вказують нові бунти. Жиди, хотяй еміґрують масово, творять в Росії еще досить численний і сильний елемент, щоби підпирати успішно революційну акцію.

З другоїж сторони «союз настоящих русских» переходить і собіж до терору. В першій лінії видав вироки смерти на б. членів думи, кадетів, ґрупи труду, і революційних партій і вже виконав один такий засуд на б. послі Герценштайні, якого убито на проході над морем в Теріокі в Фінляндії. Ся партия відгрожує ся отверто страшними погромами Жидів, коли не устане революційний терор, або колиб правительство, чи покликана ним до законодавства дума, зважились надати Жидам рівноправність. Православне духовенство підпирася акцію, а по розвязаню думи майже у всіх церквах відправлювано благодарні богослуженя на сю інтенцію. Вправді ліберальне правительство Століпіна видало комунікат, що оно не числить на поміч реакційних змагань «союза настоящих русских» і всякі насильства з їх сторони буде строго карати, однак се ще не запобіжить розвоєви подій. Всьо зам'яє до того, що Росія скупає ся еще в страшній братоубийчій, внутрішній війні і аж з крові тисячів жертв виплине молада воля.

Що до аграрного руху, то до тепер він проявляв ся в острійшій формі тільки в російських губерніяхта в добрах російських поміщиків. Польські дідичі уміли якось в угодовій дорозі беречи ся перед страйком та грабіжию. Та тепер, здає ся, се вже змінило ся. Чи тому, що польські послі «з Руси і Литви», належачі до польского кола «територіяльного» заняли неприхильне становиско в аграрній справі, чи в наслідок сего, що відозви революціоністів звивають хлопів, щоби тепер, коли вже дума розвязана і не можна від неї ані від будучої надїяти ся «землі і волі», они самі огнем і мечем занимали собі землі від панів — досить, українські мужики почали нападати на двори.

шим гетманом в історії. Подумайте собі діріґента хору, котрий басови каже співати тенором, зле подає голос-акорд, всіх співаків має за дурнів, лає ся і до того ще батують бє по руках та по голові. Хто захоче співати в вго хорі, хоч би на честь України?! Чи не скаже ему: «Нехай тебе чорт побере!» і піде собі до дому? А таких діріґентів ми маємо не в одній громаді, не в однім товаристві або політичній партії. Тут бо таких навіжених діріґентів збереть ся не раз і кількох, а до них притулеть ся ще й громадка діріґентиків, що хвостами діріґують, як цуцики, і грають звичайно ролю цуциків. Велика собака гавкне раз, не раз може лише так собі для проби голосу, а цуцики на той знак: дзяв-дзяв-дзяв! на взаводи і не обженеш ся, так тебе обпадуть.

(Конець буде).

Характеристичне те, що зачало ся від графа Йосифа Потєцкого в подільській губернії, який перший виступив в думі против вивласненя приватних маєтків в користь сільского населеня. В справі страйків заміщує варшавське Słowo ось яку допись з села Ободівки: Ми тут окружені острими загальними страйками, бо не тільки рільними, але двірскої служби, фабрик, лісної служби. Богато дворів опустіло, богато пахтарів мешкає в гостиницях про місточках, в яких стоїть військо, бо там чують себе безпечнійше. Страйки є такі страшні, що збіже стоїть на пни з вистаним колосем. Жива еще не розпочаті. Властителі, їх жінки, діти, гості обслуґують коний, доять корови, послугують дома, носять воду, рубають дрова, варять. В інших маєтностях старшини видають дідичеві документ, уповажняючи его взяти до прислуги трех людей під услівем: а) щоби жаден з них не належав до давної служби, б) щоби кождому з них плачено по рублеви денно. Документ кінчить ся словами: «Позволене се дано в сільській управі за приложенем каззонної печати» — підписи старшини і писаря.

Політичний перегляд.

Дотеперішня височина квоти установлена до 30. червня 1907. року цісарским розпорядженем, яке оповістила вчерашна «Wiener Ztg». Се розпоряджене звучить: Людий бороне Бек! Понеже межі законними представительствами країв і королівства заступлених в державній раді а краями угорскої корони не могло прайти до порозуміння по мисли 83 закону з 21. грудня 1867 (і §§. 19, 20 і 21 угорского закона арт. XII з р. 1867) що до відношеня, в яким они мають причиняти ся до коштів на спільні справи, нахожду потрібним, на підставі §. 3. наведеного закона (§. 21. наведеного законного артикулу) установити з важностию на час від 1. липня 1906 до 30. червня 1907, що до помноженя коштів для спільних справ, як они представляють ся по відтягненю двох процентів на кошт угорского державного скарбу на підставі закона з 8. червня 1871. р., що заступлені в державній раді краї і королівства мають платити 66 ⁴⁶/₄₉ процент. Дальше уважаю назначити і розпорядити рівне відношене причиненя також на час від 1. липня 1905 до 30. червня 1906, що доконані в задатковий спосіб і за послідуючим зачисленем вплати після того самого відношеня від 1. липня 1095 задля поношеня спільних коштів тепер вже дефінітивно мають вчислити ся. Поручаю Вам подати се до загального відома. Ішль, дня 28. липня 1906. Франц Йосиф імр. Бек імр.

«Будуччина Угорщини і Славянщина» під таким титулом заміщує др. Єрне Ковач статью в «Narodnih list-ax», де між иншим сказано: Идеалом великих філософів є свобода особи, идеалом великих політиків свобода наций. Ся свідомість навела Людвика Кошута на ідею, оснувати наддунайську федерацію, яко союз свобідних народів (?!). Виконане сеї ідеї є нашою ме-

Радше треба, як Ви і самі кажете, шукати причин тої пошести і ліку на ню.

Я представляю собі партию або громаду так, як який хор. У хорі, відома річ, потрібні співаки з голосами до співу. Коли они добре вивчені, то нарешті можуть і без діріґента співати складно; але красше, коли мають доброго діріґента. Невивчені співаки без управителя не можуть обійти ся і від него дуже часто залежить цілий ефект пісні. Добрі діріґенти хорів такі рідкі, як добрі голови партій. Наше громадське жите на тім і терпить найбільше, що не маємо добрих діріґентів. Добре то хтось сказав, що Русини вміють працювати, але верховодити між ними мало хто знає. Якось так складає ся, що дохопивши ся верховодства (я готов признати, що не раз тяжкою працею) — потім зміняють ся несподівано на автократів, нетолерантних, зарозумілих і самолюбних. На наших очах повтаряє ся те саме, що стало ся не з одним на-

тою, метою Молодомадярів. Знаємо, що наші власні сили до побіди сеї ідеї не вистарчають. До сего потреба, щоби нації старали ся здобути свою самостійність в свідомости змаганя до висших цілей а не провадити з дня на день сягаючу політику перекупнів. Потреба, щоби в пануючій домі понята сю правду, що теперішній спосіб австрійської адміністрації яко німецька гегемонія не дасть ся удержати та що его сила утвердить ся тільки самостійним розвитком поодиноких народів. В статі висказано дальше, що славянські народи в Угорщині мають свій живий інтерес в сій ідеї та що їх будучина тільки тим буде запевнена, коли они яко мешканці одноцільної Угорщини будуть лучити ся з иншими федеративними державами трівкими союзами. Статя кінчить ся словами: Нашим кличем є: Познаймо себе, полюбим ся і довіряймо собі взаємно! Які хиткі преміси, так і виводи сеї статі є надто абстрактні і неозначені!

Вражда між Болгарами а Греками в Македонії довела знов до кровавих межиусобиць. В Філіппом уряджено погром Греків на велику слаю. Знищено цілу грецьку дільницю, розбивано і граблено склепи, підпалювано доми, убивано людей, а при тим занято грецькі церкви і школи. Також в Бургас повторило ся се, занято церков, бібліотеку, урядженя школи і прогнано грецьких попів та вчителів. Власти не перешкаджали. Префект міста не був присутний. Відтак велика товпа людей обсадила катедру і палату митрополита та висіла на ній болгарську фану. «Local Anzeiger» доносить дальше з Софії, що противгрецький рух переніс ся також і на села і вчера в околиці Варни в чотирох селах відобрано Грекам церкви і школи.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар.** В суботу: руско-кат. Марія Магдалини; римо-кат. Домініка. — В неділю: руско-кат. Теофіля Тр.; римо-кат. Мат. Б. св.

— **Іменована.** Цісар надав професорови учительської семінарії у Львові, пос. Олександрови Барвінському, титул правительственного радника.

Шкіль. інспекторами в IX ранзі іменовані: управ. шк. в Долині Феликс Соколовский для шкільного округу Камінка струм., старший учитель в Тисьмениці Тадей Точинський для долиньського шк. округу і управитель школи в Бібрці Теодор Скалецкий для зборівського шк. вкруга.

— **З Ходорова** доносять, що проєктований на найблизшу неділю фестин і концерт не відбуде ся. Будуть лише I заг. збори «Сокола» і комерс.

— **Важний обіжник красної ради шкільної.** Кр. рада шк. видала до окружних рад шк. обіжник з датою: Львів, 4. липня 1906. ч. 24.591, який звучить: Повтаряють ся численні случаи, що ц. к. окружні ради шкільні уже саме внесене просьби о надане посади в иншій шкільній окрузі уважають підставою до увільнення тимчасових учителів з свого округу. Супроти того ц. к. краєва рада шк. звертає увагу всіх окр. рад шк. на то, що таке таке поступованє є невластиве. Оно проти-

вить ся передусім постановам авт. 10. ал 2. закона з 11. червня 1905. В з. кр. ч. 73. після котрого перенесене тимчасових учителів до иншого шкільного округу є застережене тутешньому рішеню (с. є. краєвій раді шк.) а з натури річи виходить, що в таких случаях увільненє з посади не може наступити перед рішучим полагожденєм просьби т. є. перед одержанєм декрету на иншу посаду. Дальше каже краєва рада шкільна, що самого факту внесеня поданя о перенесенє або о посаду в иншій окрузі не можна уважати рівночасно за просьбу о увільненє з заниманої посади супроти того «таке самовільне увільнюванє від дотеперішних обовязків не дасть ся умотивувати також приписами розпорядку з 18. лютого 1896. ч. 1906». Щоби на будуче запобігти такого рода неправильностям, кривдям тимчасових учителів, заряджує ц. к. краєва рада шкільна, що на будуче не вільно ц. к. окр. радам шк. увільняти тимчасових учителів з заниманих ними посад уже з хвилею внесеня поданя о посаду в иншій окрузі, лиш належать в кождім случаю зачекати на надісланє номінаційного декрету на нову посаду і доперва тоді, відповідно до речинця правосильности сеї нової номінації, зарядити увільненє від дотеперішних обовязків. Натомість можія увільняти учителів з посад, коли они самі о то просять хочби без поданя причини, або резигнують з дотеперішньої посади.

— **З Народної Гостинниці.** Будова дому «Народної Гостинниці» є вже на докінченю та з кінцем сего місяця наступить посвяченє і отворенє та відданє до публичного ужатку, так що родичі, приїжджаючі з дітьми до школи по феріях, зайдуть вже до готелю «Народної Гостинниці». Для вигоди сторін розпочинає дирекція в невикінченім ще на разі домі урядувати з початком слідуєчого тяжня і там в кождій справі безпосередно звертатись треба.

— **В справі подань о доповненє конґруи в наслідок елементарних шкід** писав я недавно, що шкода всякої писанини, бон. к. намісництво не углядає тих подань; треба би хіба довести, що дохід з ґрунтів зменшив ся аж понизше доходу катастрального. Тимчасом показало ся, що міністерство дотичні рекурси полагоджує прихильно. І знов виходить ясно, як нам духовникам потрібні духовні синдикати. От тут подаю формуляр рекурсу, який треба проти рішеня намісництва, відмовляючого доповненя конґруи в наслідок елементарних нещасть, внести до 4 неділь: Вис. ц. к. Мініст. Віроісп. і Просьвіти! Підписаний вносить проти рішеня Вис. ц. к. Нам. у Львові з дня . . . . в справі доповненя конґруи з причини елементарних шкід слідуєчий рекурс: В році . . . . повіє підписаний значну шкоду елементарну на ґрунтах ерекціональних гр. к. парохії . . . . З тої причини власть податкова признала опуст податковий за рік . . . . від тих ґрунтів в квоті . . . . , як свідчить залучений сертифікат уряду податкового в . . . . з д. . . . . Отже належало би підписаному за той рік доповненє конґруи в квоті . . . . а то на підставі слідуєчого зрівняня: x (убуток доходу з ґрунт. ерекц.), а) (доходу катастрального після фасій), б) (опуст податку), в) (податку після фасій) (вставити відповідні квоти місто а, б, в) після котрого X=ба/в, а потрутивши від тої квоти опуст податку . . . . вийде квота . . . . , котра становить квоту належну яко доповненє конґруи (ту квоту вставити виспе) а то на підставі § 10. розп. мініст. з 16. падолиста 1898. В з. д. ч. 205. і закона з 19. вересня 1898. В з. д. ч. 176. Прошеня мого о доповненє конґруи ц. к. намісництво не углядило, жадаючи доказу уменшеня доходу катастрального аркушем ґрунтовой посілости. Зменшенє чистого доходу катастр. доказує відписаний якраз сертифікатом опусту Уряду податкового, бож яєнз річ, що податок виміряє ся від чистого доходу катастрального; а коли в р. . . . ґрунтовой податок вимірено менший по поводу шкід елементарних, то се є доказ, що і о скілько був в тім році мен-

ший дохід катастральний, як почислено підписаному у фасії. З покликком на сї обстави ни просить підписаний, Вис. ц. к. Міністерство Віроісповідань і Просьвіти зволить поручити Високому ц. к. Намісництву у Львові доповнити підписаному конґруу за рік . . . . в квоті . . . . (Підпис). — Такі рекурси виграла о. Григорій Содомора, Виницкий і и. з деканату підгаєцького, а формуляр сей подав мені о. Содомора. — *Теодор Цегельський.*

— **Краєва рада шкільна** перенесла учителів (-льки): Ад. Струтинського з Тернополя до Соколя, Вас. Вітера і Марію Вітрову з Миклашєва до Корчина, Мар. Герасимовичівну з Гвіздця міста до Гвіздця старого, Мар. Вальковську з Гвіздця ст. до Гвіздця-м., Евст. Будвиновського з Плазова до Цевкова, Авг. Андриховичівну з Горохолина I до Горохолина II і Теклю Федивівну з Мразниці до Держаць.

— **В Києві** вийшла друком «Грамматка (Український буквар) з малюнками. Склав Норець. Видання 6. Череповського». Грамматика має 48 стор. 8-ки. «Гром. Думка» посвятила сій книжці оцінку, в якій відмічує деякі помилки автора. Між иншим не подобає ся критикови, що п. Норець пише «мята, кровь, голубь, пьє» а не «м'ята, кров» ітд., так само пише «буквар» і «двантарь». Надто в «Грамматці» пороблено много друкарських помилок, котрі можна би справити в другім виданю. «Обьясненіє для учащихся» написав п. Норець по московски, а з того приводу «Гр. Д.» зовсім справедливо замічує: «Чи д. Норець думає, що українська мова ще не доросла до того, щоб нею говорили й читали вчителі?» Уклад «Грамматки» під зглядом дидактичним відповідає зовсім сегочасним вимогам.

— **Російські часописи** наслідком частих замикань видавництва цензурою, змінюють заголовки як рукавички. Віборский маніфест думців, що появил ся одного дня в кільканацятьох дневниках в Петербурзі, був причиною замкнення тих всіх дневників. Між ними була також «Страна». Замість неї почав виходити дневник «Равенство», який крім заголовка нічим не рїзняє ся від «Страни». В Полтаві запечатано друкарню російського дневника «Полтавщина», що боронив українські справи.

— **Рибяча їдь.** В несвіжім гниючійм м'ясі риби находять ся різні бактерії, котрі шкодять людському організмови, если дістануть ся до него. Діланє тих бактерій виступає в 2 до 3 годин по зїдженю риби і проявляє ся забуреннями жолудковими, але оно звичайно скоро переминає. Але є такі риби, що в їх м'ясі на око здоровім, є певного рода їдь. Она дістає ся до людського організму через спожитє рибячого м'яса і грізні єї наслідки проявляють ся аж по 12 годинах загальним затроєнем, що кінчить ся смертю в 2 до 4 днях. Др. Арстамов слїдив причину тих затроєнь через 10 літ і викрив в м'ясі деяких риб два роди дрібно устроїв: один в м'ясі лосося, другий у риби севруга з родини осетрів. Ті мікроби находили ся в м'ясі риб і в організмі тих людей, що затроїли ся мясом тих риб. Медяцина не найшла дося средства проти тої їди.

— **Афера угорського міністра красної оборони.** Єзелфалусі, угорський міністер гонведів, є головною особою скандальної події, якою заняла ся ціла угорська праса і яка немало клопоту наробила угорским міністрам судівництва і справ внутрішних. У сего міністра був зайнятий на его добрах як зарядник якийсь Ковач. На початку сего року виповів він міністрови службу, бо сам собі купив добро. Від тоді не міг міністер Ковача знести і секував его на кождім кроці. Та прийшов день розходу. Се було 22. липня. Міністер привіз з собою нового урядника, а Ковача звільнив із служби але так, що не лише не доплатив ему того, що ему належало ся, але ще зажадав від него 166 К 40 є відшкодованя за змарнованє насіня. Ковач не хотів сего зробити уважаючи жаданє міністра безпідставним, бо то насіне конюшини, яке він зужив на свою власну однічальність, зійшло дуже гарно. Ковач опустив

